

Vажne odločbe upravnega sodišča od l. 1876. do l. 1906.

Izbral in priredil **Štefan Lapajne**, c. kr. okrajni glavar v p.

(Nadaljevanje iz prejšnjega letnika.)

VIII. Društvene zadeve.

33. Imenik članov nepolitičnega društva je predložiti tudi političnemu, oziroma policijskemu oblastvu, ako se je tak imenik razdelilo med člane. (O. 7. oktobra 1901 št. 3164, Z. XV. št. 6157.)

Nepolitično društvo »U-g.« v T. se je pritožilo proti končnemu odloku ministrstva notranjih stvari, da mora v zmislu §-a 13 društv. zakona predložiti tudi policijskemu ravnateljstvu med člane razdeljeni imenik v treh izvodih.

V svoji pritožbi se društvo sklicuje na § 12 društvenega zakona, glasom katerega so samo politična društva obvezana predložiti imenik članov, dočim § 13 veleva, da morajo nepolitična društva predložiti samo one listine, katere se tičejo gospodarskega delokroga, kakor poročila o delovanju in poslovanju.

Upravno sodišče pa tej pritožbi iz nastopnih razlogov ni ugodilo:

Paragraf 13 društvenega zakona se glasi: Ako društvo v svojem delokrogu razpošilja med člane poročila o delovanju in o poslovanju ali kake druge ukaze, jih mora predložiti tudi političnemu ali policijskemu oblastvu v treh izvodih pod globo 10 gld.

Po besedilu te določbe je torej razvideti, da dolžnost nepolitičnega društva ni omejena samo na poročila o delovanju in poslovanju, ampak sploh na vse listine, ki se med člane razdele, torej tudi na imenik članov, kajti tudi ti imajo namen jasno podobo pokazati o stanju, o delovanju in o uspehih društva.

IX. Lovski zadeve.

34. Zdražitelj lova dobi pravico do zakupa šele ko ga odobri okrajno glavarstvo. (O. 10. aprila 1878 št. 572 Z. II. št. 247.)

I. K. je zdražil lov v D. za 3 fl. Po sklepu zapisnika pa se je S. N. zglasil ter se je pričela nova dražba, pri kateri je le-ta z 38 fl. ostal zakupnik, kar je okrajno glavarstvo odobrilo.

Pritožitelj I. K. trdi, da si je on pridobil pravico, ker se na njegovo ponudbo po tretjem izklicu ni nihče prijavil ter se je tudi zapisnik sklenil.

Upravno sodišče je pritožbo zavrnilo, uvaževaje, da je s tem, ko je okrajno glavarstvo pripustilo novega dražitelja, odklonilo ponudbo prvega zdražitelja ter je bilo okrajno glavarstvo z ozirom na § 3 licitacijskih pogojev in z ozirom na ministrsko naredbo z dne 15. decembra št. 257 d. z. k takemu postopanju po vsem upravičeno.

Pri pomnimo, da so se podobni slučajji tudi že na Kranjskem pripetili.

35. Razdelitev lovske zakupnine na podstavi lovskega zakona z dne 7. marca 1849 d. z. št. 154. (O. 28. novembra 1879 št. 2040, Z. III. št. 628.)

Na podstavi §-a 8 ces. pat. z dne 7. marca 1849 d. z. št. 154 je letni čisti dohodek iz občinskega lova koncem vsakega upravnega leta razdeliti med posamezne zemljiške posestnike po razmerju zemljišč.

Z izpodbijano odločbo ni ministrstvo ničesar drugega ukrenilo, kakor da je zakonito postopanje vnovič uvedlo, kajti to, da je občina P. na podlagi občinskih sklepov porabljala lovsko zakupnino za občinske potrebščine in da proti temu ni bilo ugovora, nikakor ne more zakonite določbe razveljaviti in tudi to ne, da se do sedaj proti prejšnjemu postopanju niti pri političnih, niti pri avtonomnih oblastvih ni ugovarjalo. Vsklic na § 1480 obč. drž. zak. pa že zaradi tega ni umesten, ker se je zakupnina pri občini dejansko vplačala in ker se je razdelitev zakupnine že leta 1875 zahtevala.

Težkoča glede podrobne razdelbe zakupnine pa ne pride v poštev, ker je edino le zakonita določba merodavna.

Pri pomnja. Ta razsodba je zaradi tega važna, ker se še sedaj — največ iz praktičnih ozirov — ravno nasprotno ravna ter se običajno porablja zakupnina za občinske potrebe. V konkretnem slučaju pa je tako-le: Lovska zakupnina, najsi bode še tako velika, nastane takoj skrajno malenkostna, kakor

hitro se prične razdelitev med neprimerno veliko število zemljiških posestnikov. Pri tem pa je še prav posebno vpoštevati, da so stroški proračunanja in razdelbe v vsakem slučaju tako ogromni, da pobere precejšen del zakupnine, dočim odpade na posameznega zemljiškega posestnika le majhna vsotica. A občina računa na ta trajen in siguren dohodek in ga postavlja leto za letom v svoj proračun. Posledica je, da mora vsled odpada te postavke svoje doklade na direktne davke zvišati in osobito v kmečkih občinah pritegniti zopet zemljiške posestnike. Torej, kar dobi zemljiški posestnik od zakupa lova, mora najmanj dvakrat povrniti vsled zvišanih doklad na zemljiških davkih.

Ali — pravica mora biti!

36. Okrajno glavarstvo in instančnim potom višja oblastva niso navezana na nikako zakonito navodilo glede potrditve lovskega zakona, razun v slučaju §-a 3 odst. 2 min. naredbe z dne 15. decembra 1852. (O. 22. novembra 1883 št. 2670, Z. VII. št. 1920.)

Po §-u 4 ministrske naredbe z dne 15. decembra 1852 d. z. je vsako pogodbo glede lovskega zakupa predložiti okrajnemu glavarstvu v odobrenje. Odobritev ali ne odobritev se sme instančnim potom izpodbijati ter sme višje oblastvo izreči odobritev ali odklonitev po prostem prevdarku, razun v slučaju §-a 3 odst. 2 navedene ministrske naredbe.

Upravičeno je bilo torej okrajno glavarstvo, ko je dvomljive dražitelje lova od zakupa izključilo, in prav tako so bila višja oblastva po prostem prevdarku upravičena odredbo okrajnega glavarstva ali odobriti ali razveljaviti.

Tozadevno pritožbo graščine F. proti končnemu odloku c. kr. ministrstva za poljedelstvo je torej upravno sodišče zavrglo.

37. Podaljšanje lovskega zakupa brez dražbe je proti volji občine nezakonito. (O. 12. decembra 1883 št. 2759, Z. VII. št. 1943.)

Politična oblastva so podaljšala lovsko zakupno pogodbo med občino in grofom L. za dobo 10 let, dasi je občinski odbor temu ugovarjal in zahteval javno dražbo.

Pritožba trdi, da je podaljšanje lovske zakupne pogodbe proti volji občine nezakonito, dočim se pa poljedelsko ministrstvo

sklicuje na § 10 min. naredbe z dne 15. decembra 1852, po kateri je pač potrebno zaslišanje, ne pa pritrdilo občine.

Upravno sodišče je pa pritožbo občine spoznalo za upravičeno.

Iz določbe §-a 10 zgoraj navedene ministrske naredbe se da sicer res izvajati, da je pri podaljšanju lovske zakupne pogodbe brez dražbe potrebno le zaslišanje, ne pa pritrditev občine.

Iz stika zakonitih določb je pa razvideti, da tako podaljšanje zakupne pogodbe proti volji občine ni v namenu zakona. Ker je glasom §-a 6 patenta z dne 7. marca 1849 d. z. 154 lov občini odkazan (izvzemši za §§ 4 in 5) in ker je glasom §-a 7 občina obvezana občinski lov dati v zakup, je jasno, da pri dražbah lova, katere izvede okrajno glavarstvo, ni to oblastvo, ampak je občina, ki da v zakup, in okrajno glavarstvo samo izvršujoči organ. To pravno razmerje je tudi v §-u 4 izraženo, ker je oddaja v zakup odvisna od potrdila okrajnega glavarstva, iz česar je sklepati, da tudi v slučaju podaljšanja zakupa ne more biti govora o kakem oblastvenem ukazu, marveč samo o potrdilu pogodbe, sklenjene med občino in zakupnikom.

Moč, dano političnemu oblastvu v §-u 10 navedene ministrske naredbe, da lahko obstoječe zakupne pogodbe podaljša brez javne licitacije, je samo dovoljenje za izpregled od oblike javne dražbe v §-u 2 predpisane. Tak izpregled sme politično oblastvo, ako občina želi, podeliti ali odkloniti; ne more pa občini, katera ne zahteva izjeme §-a 2, proti njeni volji ta izpregled ukazati.

38. Posamezni član lovske zadruge nima pravice zahtevati, da se da lov takoj vnovič v zakup, ako ni zakupnina pravočasno plačana. (O. 5. januarja 1884 št. 24, Z. VIII. št. 1974.)

Lovsko zakupnino je vedno tekom štirih tednov po preteku zakupnega leta plačati, drugače je v zmislu §-a 8 lov na nevarnost in stroške zakupnika vnovič dati v zakup. A ta pravna posledica je samo prisilno sredstvo proti zakupniku in s tem ta določba ne izreka, da je pogodba vgasnila ali da je razveljavljena, ako zakupnik ne plača pravočasno zakupnine, tudi ne jemlje političnemu oblastvu pravice, najprvo zahtevati, da se zakupna pogodba izpolni.

Oblastva imajo torej v takih slučajih prosto voljo, da odredijo relicitacijo lova ali pa uporabijo potrebna prisilna sredstva, da se zakupnina plača.

V nobenem slučaju pa nima posamezen član lovske zadruga pravice zahtevati, da politično oblastvo uvede eno ali drugo prisilno sredstvo, kajti skupni interes mora varovati le občina in skrbeti, da dobi v zmislu §-a 8 ces. pat. z dne 7. marca 1849 vsak zemljiški posestnik svoj delež čistega dohodka.

Upravno sodišče je torej pritožbo M. R. proti odloku poljedelskega ministra zavrlo.

39. Kdor ima po zakonu pravico do svojega lova, mu ga ni moči kratiti vsled zakupnih pravic, ki so nastale pred pridobitvijo zemljišča ali pred nastopom pogojev za svoj lov. (O. 30. aprila 1884 št. 842, Z. VIII. št. 2109.)

Pritožitelj T. Z. je prikupil leta 1882 k svojemu zemljišču toliko posestva, da je imel skupaj sveta 230 oralov ter je zahteval, da se mu pripozna njegov lov.

Ministrstvo za poljedelstvo je sicer na zadnji instanci priznalo pravico do svojega lova, a obenem ukrenilo, da sme lovsko pravico šele izvrševati po preteku zadnje zakupne pogodbe.

Upravno sodišče je pritožbi T. Z. ugodilo in navedeni odlok razveljavilo iz nastopnih razlogov:

Po lovskem zakonu z dne 7. marca 1849 št. 154 d. z. so lovske pravice na tujem svetu odpravljene; lovska pravica izvira iz lastninske pravice in je torej v zmislu §-a 362 obč. drž. zakona vsak lastnik upravičen to lovsko pravico izvrševati, kolikor gotove zakonite določbe ne omejujejo te pravice. Take omejitve so v §§ 5 in 6 lovskega zakona, glasom katerih je samostojen lov zavisen od skupnega zemljišča 115 *ha*, a je lov na onih zemljiščih, ki ne obsegajo 115 *ha*, občini pripuščen.

Te omejitve so izjemne določbe, katere je strogo razlagati in jih ni moči več uporabljati, ako odpadejo pogoji.

Ako ministrstvo v svojih razlogih trdi, da je prememba zakupnega objekta med zakupno dobo z ozirom na primerno gospodarsko izkoriščanje lova nedopustno, je omeniti, da se primernost proti zakonito navedenim pravnim načelom ne more navajati in da se v slučaju razkosanja zemljišč ravno tako lahko

razširi obseg občinskega lova; torej je obseg lova premenljiv, ki se prav tako lahko zveča, kakor tudi zmanjša, a na to se pri sklepanju zakupnih pogodb ni moči ozirati.

40. Ako kdo ne vzame lova v zakup za sebe, ampak za lovsko družbo, je politično oblastvo upravičeno, ko to dejstvo naknadno zvé, izrečeno odobrenje preklicati in preiskovati sposobnost onega, ki je pristopil k zakupni pogodbi (O. 10. sept. 1884 št. 2051, Z. VIII. št. 2218.)

Iz določbe §-a 3 min. naredbe z dne 15. decembra 1852 št. 257 d. z., da je le onega pripustiti za zakupnika lova, proti kateremu ni v tej lastnosti nikakih pomislekov, je sklepati, da politično oblastvo, ki zakupne pogodbe odobruje, popolnoma pozna zakupnikovo osebo in da mora, kadar se lov v imenu lovske družbe vzame v zakup, politično oblastvo ta slučaj in posamezne družabnike popolnoma poznati.

Upravno sodišče je torej mnenja, da je politično oblastvo tedaj, kadar je kdo dokazano za druge in ne za se lov v zakup vzел, upravičeno, ako zve to dejstvo, preiskovati, imajo li ti zakupniki zakonito sposobnost, in je tudi opravičeno pod drugimi uveti preklicati izdano odobrenje.

41. Lastnikov lova ni moči obsoditi v povrnitev komisijskih stroškov povodom obravnav o škodi, povzročeni po divjačini, ako se ni preje zahtevalo od njih mirnim potom povrnitve škode, ampak so takoj komisijo zahtevali. (O. 8. aprila 1886 št. 984, Z. X. št. 3002.)

Pritožitelj dr. K. in drugi so vložili pritožbo na upravno sodišče, ker jih je ministrstvo za poljedelstvo obsodilo v povrnitev stroškov, ki so nastali povodom komisijskih obravnav o povrnitvi škode, povzročene po divjačini.

Upravno sodišče je pritožbi ugodilo in odlok ministrstva iz naslednjih razlogov razveljavilo:

Besedilo §-a 17 namestn. razpisa z dne 27. dec. 1852 za hiše Nižeavstrijsko slove: Zemljiški posestnik ima pravico zahtevati, da se mu takoj povrne škoda, po divjačini povzročena, in ako se njegovi zahtevi v dobrem ne ugotovi, jo je pri pristojnem oblastvu iztožiti. — To določbo je tako razumeti, da nastopi

uradno ugotovljenje škode, po divjačini povzročeno, šele takrat, ako zemljiški posestnik ni dosegel svoje odškodnine v dobrem.

V le-tem slučaju oškodovanec ni poskusil doseči odškodnine v dobrem, ampak je takoj povzročil komisijsko ugotovitev škode. Da bi mu ne bilo mogoče svoje terjatve v dobrem dobiti, se ne da trditi, ker je ravno ta lovski gospodar v drugem slučaju takoj več ponudil, nego li so izvedenci izračunali. Iz tega je sklepati, da ni bilo potrebno takoj prositi komisijskega ogleda, da lovskega gospodarja glede teh stroškov ne zadeva nikaka krivda, da je bilo torej naložiti komisijske stroške po zakonitem pravilu (§ 24 min. naredbe z dne 3. julija 1854 d. z. št. 169) onemu, ki je komisijo upotil.

42. Poraba lovske zakupnine za občinske potrebščine je načeloma nedopustna. (O. 29. oktobra 1886, Z. X. št. 3228.)

Deželni odbor češki je načeloma odločil, da je poraba lovske zakupnine v občinske namene, ako tudi lovski odbor to sklene, nezakonita.

Pritožbo lovskega odbora proti temu ukrepu deželnega odbora je upravno sodišče iz naslednjih razlogov zavrglo:

Lovski zakon z dne 7. marca 1849 v §-u 8 in lovski zakon za Češko z dne 1. junija 1866 v §-u 22 določata, da je lovsko zakupnino porazdeliti med posamezne zemljiške posestnike po razmerju zemljišča. Ako se pritožba sklicuje, da so bili dotični sklepi leta in leta neizpodbijani, da so lovski drugi tem sklepom pritrdili in da si je občina vže pravice pridobila — so to ugovori, o katerih bi se dalo v posameznih slučajih razmotrivati, a načelno je ukrep deželnega odbora povsem zakonit.

43. Potom razsodbe komisije za odvezo zemljiških bremen pridržana in pripoznana lovška pravica je veljavna. (O. 10. januarja 1890, št. 103. Z. XIV. št. 5074.)

V. B. je zahteval, da se mu pripozna samosvoj lov na njegovem skupaj več nego 200 oral obsegajočem zemljišču, akoravno si je svoječasno c. kr. gozdni erar na podstavi razsodbe c. kr. deželne komisije za odvezo in uravnavo zemljiških bremen pridržal lovsko pravico.

Ministrstvo za poljedelstvo je njegovo zahtevo zavrnilo, a tudi upravno sodišče ni ugodilo njegovi pritožbi iz nagibov:

Pridržek lovske pravice po zakonu ni prepovedan in je zaradi tega pravno veljaven, ker ni nobene zakonske določbe, katera bi ustanovitev takih pravic zabranjevala, nasprotno je iz člena VII. osnovnih državnih zakonov z dne 21. decembra 1867, št. 142 d. z. in iz §-a 43 cesarskega patenta z dne 5. julija 1853, št. 130 d. z. in iz §-a 48 lovskega zakona za Češko razvideti, da je zakonodavec take pridržke pod gotovimi uveti pripoznal za dopustne. Ako so torej upravna oblastva pripoznala lovsko pravico gozdnemu erarju, ne pa pritožiteljema, bilo je tudi izvrševanje lova pripoznati erarju.

44. Gonja (lov z gonjači) ob nedeljah in praznikih ni prepovedana, ako se s tem ne moti božje službe. (O. 8. junija 1894, št. 2214, Z. XVIII./XI. št. 7948.)

K. I. je vložil pritožbo na upravno sodišče proti odloku ministrstva za poljedelstvo, s katerim se mu je prepovedala prireditve gonje ob nedeljah in praznikih.

Upravno sodišče pa je pritožbi ugodilo iz nastopnih razlogov:

Poljedelsko ministrstvo se sklicuje na dekret dvorne pisarne z dne 15. decembra 1808 (zbirka pol. zakonov št. 31) in na ukaz štajerskega namestništva z dne 28. januarja 1853, po katerih je strogo prepovedano ob nedeljah in praznikih prirejati gonje in sploh vsako motenje božje službe s prirejanjem lovov. Brez dvoma je, da se je ta prepoved izdala v svrhu posvečevanja nedelj in praznikov, ne pa v varstvo lova ali poljedelstva.

Vprašanje je torej, je-li taka prepoved z ozirom na sedanj stan zakonodajstva še v zakonu utemeljena? To vprašanje je zanikati.

Zakon z dne 25. maja 1868 d. z št. 49 o interkonfesionalnih razmerah navaja v točki VI, člena 13 dolžnosti, katere mora vsak izpolnjevati glede posvečevanja nedelj in praznikov. Potem je na praznike katerekoli cerkve ali cerkvene družbe med glavno službo božjo vse opustiti, kar bi motilo ali oviralo cerkveno slovesnost. Po tej zakonski določbi pač ni smeti prirejati gonje med glavno službo božjo v bližini cerkve, ker bi to brez dvoma povzročilo motenje božje službe, toda pred

božjo službo ali poslej v bližini cerkve ali pa sploh oddaljeno od cerkve se gonje nikakor ne da prepovedati. Brezizjemne prepovedi gonje na podlagi zgoraj navedenega dekreta in namestniškega ukaza pa ni možno utemeljiti, ker niso te in tudi druge, navedenemu zakonu nasprotne naredbe več v veljavi, če tudi niso izrecno razveljavljene.

45. Lovski zakupnik, ki osebno ne izvršuje lova, ni obvezan si preskrbeti lovske karte. (O. 21. januarja 1897, št. 7057. Z. XXI/l, št. 10.307.)

V. B., lovski zakupnik, je vložil pritožbo na upravno sodišče proti ukazu deželnega odbora v P., da naj bi si moral preskrbeti lovsko karto, ter opira svojo pritožbo, da ni lova nikdar osebno izvrševal in da ga tudi osebno ne bode nikdar izvrševal.

Upravno sodišče je pritožbo iz naslednjih razlogov smatralo za opravičeno.

Iz določil §-a 24 in 26 lovskega zakona z dne 1. junija 1866, št. 49 dež. zak. (za Češko) je povsem jasno, da obveznost preskrbeti si lovsko karto kakor zakupnik lova še ni posledica pravice lov osebno izvrševati, marveč zadene ta obveznost le tistega, kateri, bodi si lastnik, ali lovski gost dejansko in osebno lov izvršuje. Ako deželni odbor svoj ukaz s tem utemeljuje, da je iz zakupa lova sklepati voljo zakupnika, lov osebno izvrševati, je ta utemeljitev neumestna, ker si marsikdo želi imeti lov iz raznih nagibov, ne da bi imel namen in morda tudi sposobnost, lov izvrševati osebno.

Sicer je pa iz §-a 26. lovskega zakona jasno, da obveznost, preskrbeti si lovsko karto, ni odvisna od notranjih nagonov, ampak šele z dejanskim izrazom svoje volje, lov izvrševati.

(Dalje prih.)

